

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. šte. 311 - Gena 4.- lire

Postojna plačana v gotovini
Spedizione in abbon. postale

TRST, petek, 7. junija 1946

Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-1
Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopis se ne vrača

ZA ČIGAVO zemljo gre?

Čez dober teden dni se bodo hribe zunanji ministri ponovno sestali v Parizu, da bi našli pot h končnemu sporazumu glede preostalih spornih vprašanj. To pot že četrtič. Mi ne vemo, kje tisti vzrok, da se vsaki zavezniški narod ne more zvesti v vseh tistih vprašanjih, ki so zelo odmaknjeni od našega vsakdanjega življenja in trpljenja; za vzrok ne vemo, ali je to, da smo bili trdno prepričani o njihovi zavezniškosti, ali pa, da smo bili zavezniški narod, ki so nam dovolili skušati zasejati v naša srca domoče nerazumljive povezanosti antifašističnih bojevcev vsega sveta. Tudi takrat je bilo med nami mnogo preporokov, ki so napovedovali razpad »Združenih narodov«, na stopil pa je razpad fašizma. Danes se dogaja isto. Preporok je danes še več, nekateri se nahajajo celo na vrhuncu in zelo odgovornih mestih, njihov glas je še močnejši, a našega zaupanja v mnogo pravice in resnice ne bodo omajali niti danes niti jutri.

Med spornimi vprašanji, glede katerih se štirje zunanji ministri niso mogli zediniti, je na prvem mestu vprašanje državne pripadnosti Julijske krajine in Trsta. Iz kakšnih razlogov naj bi tudi to vprašanje bilo sporno, nam nikakor ne gre v glavo. To vprašanje ni sporno za Sovjetsko zvezo, ker je spoznala, da je priključitev k Jugoslaviji nesporna volja našega ljudstva; nesporno je za Jugoslavijo, ker je Julijska krajina živi del njenega nacionalnega telesa; nesporno je za nas, ker si drugačnega življenja, ki bi spoštovali naše pravice ne moremo, niti mi niti naši potomci; nesporno je za vse demokratične narode, ki gledajo na naše vprašanje zgolj z demokratičnega in človeškega stališča, ker so jim diplomatske spletke vseh barv tuje in potratne.

Vprašanje državne pripadnosti Julijske krajine je torej sporno le za gospoda Byrnesa in Bevinja. Glavni argument je v tem, da je po etničnem načelu težko nemogoče pristati na priključitev k Jugoslaviji celotne Julijske krajine in Trsta. Vam svetujemo, da danes že znan, da je Julijska krajina po etničnem sestavu slovenska zemlja: devet desetih (deset) Slovencev in ena deseta (enajst) Italijanov. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Nerazdružljivost in enotnost Julijske krajine

Spomenica delegacije JK predsedniku Gouinu i zunanjemu ministru Bidaultu

Pariz, 6. — Delegacija JK v Parizu je poslala predsedniku Gouinu spomenico, v kateri ponovno izraža željo po enotni Julijski krajini. Spomenica pravi: »Prebivalstvo Julijske krajine je po 25. letih fašističnega zatiranja in po težki in krvavi borbi za svobodo v zadnji vojni prišlo do svobode, da bodo njegove upravičene zahteve za priključitev k Jugoslaviji v polni meri upoštevali v smislu Atlantike listine. Bilo je neupravičeno preseneteno in osuplo, ko je svoboda za ameriške, angleške in francoske predloge za razmejitve med Italijo in Jugoslavijo. Ti predlogi so za ljudstvo JK nesprejemljivi iz sledečih razlogov:

1. Ker bi bilo s tem prepovedano veliko število Slovencev in Hrvatov Italiji, ki ni v dobi med obema vojnoma kljub vsem obljubam spoštovale narodnostno manjšinskih pravic.
2. S tako mejo bi bila JK raz-

dvojena na dva dela, od katerih bi bil vsak del nesposoben za zdravo gospodarsko življenje. Posebno Trst bi bil obsojen na gospodarski pogin.

3. Obsežno zaledje bi izgubilo svoja stara naravna, politična, upravna, gospodarska, kulturna in cerkvena središča. To bi veljalo za vsa mesta na severu in jugu, in posebno za Gorico, Trst in Pulj.

4. Tako bi ostala Federalna republika Slovenija brez pristopa na morje, na katerega bregovih živi strnjeno slovensko ljudstvo že več kot 13 stoletij.

Prosimo Vas, gospod predsednik, da bi upoštevali naše argumente, ki so v skladu s željami prebivalstva JK, katerega zastopamo, ter da bi zastavili ves svoj vpliv, da bi bilo vprašanje Julijske krajine rešeno pravično.

Ker je to želja večine prebivalstva, bi ta rešitev predstavljala

prispevek k trajnemu pomirjenju tega dela Evrope.

Spomenica je bila poslana tudi francoskemu zunanjemu ministru Bidaultu, in to s sledečim dodatkom:

Slovenci in Hrvatji Julijske krajine se bojijo Italije po težkih izkušnjah prestanih v zadnjih 25. letih ter odločno izražajo, da ne bodo več pripadali Italiji. Večina italijanskega prebivalstva v Trstu pa je izrazila željo, da bi bil Trst priključen k Jugoslaviji, v kateri bi imel avtonomen položaj VII. federalne enote.

Samo tako meja bi upoštevala enotnost in nerazdružljivost JK in bi združila vse Slovence in Hrvatce.

Samo tako bi bilo dano jamstvo neoviranega kulturnega in gospodarskega razvoja vsega prebivalstva.

Prosimo Vas, gospod minister, da bi upoštevali željo prebivalstva JK, v čigar imenu Vam pošiljamo ta dopis, in da bi podprli njegove upravičene želje in priporočila, da bi zmagala pravica in korist miru v tem delu Evrope.

more pridružiti francoskim predlogom glede razdelitve posarskega premoaga.

Francija, ki je umela dvigniti proizvodnjo sarskih premoagovnikov na 50% predvojne proizvodnje, je izjavila, da je pripravljena nadaljevati in ojačati svoje napore. Francoska vlada pa je zahtevala, naj bi bil dodeljen Franciji v celoti ves prebitek proizvodnje.

Druga obletnica izkrcanja v Franciji

Caen, 6. — AFP — Obletnico zaveznškega izkrcanja so proslavili danes v navzočnosti mnogih zaveznških osebnosti.

Sirne mučenškega mesta in zvonovi njegove cerkve so zvonili, ko se je uradna povorka podala na mesto izkrcanja. Druge svečanosti so se vršile v Cherbourgu in S. Mer d'Elgise, kamor so se spustili prvi padalci 82. divizije.

Zaupamo v Vaše poslanstvo

Tov. Francetu Bevku, Pariz.

Učiteljstvo okraja Nabrežina pošilja Vam in vsem članom delegacije Jul. krajine in Trsta bodrilne pozdrave. Nepopisno je naše ogorčenje nad zavlačevanjem rešitve našega vprašanja. Nestrojno odločimo Vašemu delu, ki ga vršite prav to dni v Parizu. Pravna rešitev — priključitev k Jugoslaviji — zahteva, ki jo je naše ljudstvo že tolikokrat izpričalo, edina lahko zagotovi mir v tem delu Evrope. Vsaka druga rešitev je žalitev za ves naš narod, ki si je zaaluzil s potoki prelita krvi, solzami vdov in sirot in ti. soterih oropanih brezdomcev, boljše bodočnost.

Izskreno zaupamo Vašemu delovanju, zakaj Vaše zahteve so zahteve Slovencev in Italijanov v Julijski krajini, in če bomo dali vse svoje sile, da bo naša zemlja — celotna Julijska krajina in Trst — prosti okov in priključena k FLRJ.

Učiteljstvo okraja Nabrežina.

Verniki in slovenski duhovniki zahtevajo dokončno priključitev JK k FLRJ

Tiskovna konferenca duhovnika Milanaoviča in dr. Pogassija v Bruxellesu

Bruxelles, 6. — Istrski duhovnik Božo Milanović in predsednik svetnega osvoobodilnega sveta dr. Pogassija sta v svojstvu članov delegacije iskali na tiskovni konferenci podala izjavo o vprašanju Trsta in JK.

Milanović je izjavil med drugim: »Kot predsednik organizacije istrskih hrvatskih duhovnikov, ravnamo v našem svobodnem, niti mi niti naši potomci; nesporno je za vse demokratične narode, ki gledajo na naše vprašanje zgolj z demokratičnega in človeškega stališča, ker so jim diplomatske spletke vseh barv tuje in potratne.

Vprašanje državne pripadnosti Julijske krajine je torej sporno le za gospoda Byrnesa in Bevinja. Glavni argument je v tem, da je po etničnem načelu težko nemogoče pristati na priključitev k Jugoslaviji celotne Julijske krajine in Trsta. Vam svetujemo, da danes že znan, da je Julijska krajina po etničnem sestavu slovenska zemlja: devet desetih (deset) Slovencev in ena deseta (enajst) Italijanov. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

Razprava v Trstu med Jugoslavijo in Italijo naj poteka kot pri nas. Slovenci in Hrvatji na svoji zemlji in jo skodlajo, ostalo desetino pa predstavlja nekaj tisoč hišnih lastnikov v Trstu, Gorici in Pulju. Na podlagi etničnega načela je priključitev Julijske krajine Jugoslaviji samo priznanje dejanskega stanja in nič drugega. Očitno pa to ne gre v račun našemu gospodu Byrnesu niti v račun našemu Bevinju in zato so si oboje omejitev, ki v celoti etnično načelo samo.

komisije, je Milanović zaključil tako: »Hrvatska in slovenska duhovna upa in priključitev skupno s vsemi verniki, da ne bodo veliki politični voditelji, ki so odgovorni pred Bogom in ljudmi, razkosali tega, kar je združila narava in ljudje in da ne bi ponovno vrhul del JK v nesrečo in obup.

V svoji izjavi je predsednik MOSA dejal med drugim: »Priključitev Trsta kot VII. federalne republike Jugoslavije je nujno potrebna za etničnih, zemljepisnih in predvsem za gospodarskih razlogov, kar ne bi mogli trgovsko in industrijsko mesto Trst uspevati, če ne bi bilo zvezano s zaledjem, kot to dokazuje zgodovina od 12. stoletja dalje.

Mesto Trst s hiko ne more biti odrezano od svojega naravnega zaledja, ki ga tvorijo jugoslovanske pokrajine. Zato hoče večina italijanskega prebivalstva skupno s vsem slovenskim prebivalstvom priključitev k Jugoslaviji, v kateri bi bil Trst VII. federalna republika.

Zahvala maršalu Titu

Pariz, 6. — Demokratična zveza rojakov iz Julijske krajine in Trsta v Franciji je poslala maršala Titu sledečo brzojavko:

»S prve seje našega odbora Vam pošiljamo pozdrave, zahvaljujoč se Vam za napore za priključitev JK in Trsta k Jugoslaviji.

Podpisnik Fontanot

Seja namestnikov zunanjih ministrov

Pariz, 6. — VZV — Na večerjani seji so namestniki zunanjih ministrov dalje razpravljali o omejitvi rumunskih oboroženih sil. Na kratko so tudi razpravljali o vprašanju italijansko - jugoslovanske meje, Trsta in Dodekanesa, ne da bi dosegli kak uspeh.

Prihodnji sestanek so določili na jutri dopoldne.

Britanska vlada odklanja francoski predlog o razdelitvi posarskega premoaga

Pariz, 6. AFP — Angleški veleposlanec v Parizu Duff Cooper je predal francoskemu zunanjemu ministru Bidaultu pismo, v katerem angleška vlada izjavlja, da se ne

Pogreb Mihaila I. Kalinina

Žalne svečanosti so se udeležili najvišji predstavniki Sovjetske zveze in maršal Tito

Moskva, 6. Tass. — Včeraj je prebivalstvo sovjetske prestolnice sprejelo na njegovi zadnji poti Mihaila Ivanoviča Kalinina, odličnega sovjetskega državnik in borce boljševiške partije, člana politbiroja osrednjega odbora komunistične partije ZSSR.

V hiši sindikatov je bil postavljen mrtvaški oster s smrtnimi stanki Mihaila Kalinina. Pri častni straži so se danes izmenjevali državniki, najodličnejši člani partije, ministri, generali, akademiki. Pred povorko je šel oddelek kojenice. Pogrebna povorka se je razvila do Rdečega trga, kjer so Stalin, Svernik, Bulganin in drugi sovjetski voditelji dvigali krsto z lafete, ter jo postavili na podstavce. Pogreba se je udeležil tudi maršal Tito.

Aleksej Kozlin, podpredsednik ministrskega sveta ZSSR, je otvoril ob 7. uri žalni miting. Nato je dobil besedo predsednik Vrhovnega sovjeta ZSSR Nikolaj Svernik, ki je v svojem govoru dejal med drugim:

»Tovariši! Danes ima naše ljudstvo bolno nalogo, da se za vedno poslovijo od Mihaila Ivanoviča Kalinina. Boljševiška partija, socialistična država in narodi Sovjetske zveze obklopujejo veliko izgubo člena izmed najodličnejših mož vseh dob, enega izmed slavnih organizatorjev boljševiške partije in sovjetske države, ki se je neustrašno boril za interese ljudstva, za zmago komunizma. Pot tovariša Kalinina je bila polna borbe in je privedla tega naprednega delavca do položaja našega najvišjega organa Sovjetske zveze.

Sožalne brzojavke Vrhovnemu sovjetu ZSSR ob smrti Kalinina

Ob izgubi velikega borca za združitev in bratstvo vseh narodov Sovjetske zveze — Mihaila Ivanoviča — izraža Slovensko-italijanska antifašistična unija za Julijsko krajino in Trst svoje globoko sožalje. Pokrajinski odbor SIAU

Okrožni odbor SIAU za Gorisko je dne 6. maja naslovil naslednjo sožalno pismo Vrhovnemu sovjetu ZSSR:

»Ob smrti junaka borbe za boljše življenje narodov, tovariša Kalinina, se tudi goriski antifašisti pridružujejo sovjetskemu ljudstvu, ki se klanja spominu svojega velikega sina.

Bil je vzor vztrajnosti in požrtvovalnosti ljudstva in svobode narodov — kot tak bo ostal naš učitelj v dneh, ko se borimo za naše pravice.

Vzglede njegove visoke predanosti stvari delovanja ljudstva nas bo vodil v naših naporih za doseg popolne osvoboditve.

Sožalna brzojavka ljudske skupščine FLRJ Vrhovnemu sovjetu ZSSR

Beograd, 6. — Tanjug — Prezidij ljudske skupščine FLRJ Jugoslavije je poslal sožalno brzojavko prezidiju vrhovnega sovjeta, v kateri poudarja, da bodo jugoslovanski narodi ohranili spomin na ljubljenega tovariša Kalinina prav tako živo kot sovjetski narodi, ker so moške njegove vrste služili kot vzor v najtežjih dneh njihove borbe za svobodo in socialni napredek. Spomin na Kalinina bo dajal našim narodom pobudo pri njihovem delu za napredek naše ljudske države.

Crnogorski ministri predsednik je poslal brzojavko generalisimu Stalinu, v kateri poudarja, da je Kalinina smrt ne samo velika izguba za Sovjetsko zvezo, ampak tudi za delo vseh osvobodilnih narodov, ki se borijo za svobodo in pravičnejše odnose med narodi. Kalinina smrt je posebno težak udarec za jugoslovanske narode, ki so v skupni borbi z Rdečo armado in po zaslugi nesebične podpore Sovjetske zveze, dosegli resnično svobodo in neodvisnost.

Sožalne brzojavke Vrhovnemu sovjetu ZSSR ob smrti Kalinina

Ob izgubi velikega borca za združitev in bratstvo vseh narodov Sovjetske zveze — Mihaila Ivanoviča — izraža Slovensko-italijanska antifašistična unija za Julijsko krajino in Trst svoje globoko sožalje. Pokrajinski odbor SIAU

Sožalna brzojavka ljudske skupščine FLRJ Vrhovnemu sovjetu ZSSR

Beograd, 6. — Tanjug — Prezidij ljudske skupščine FLRJ Jugoslavije je poslal sožalno brzojavko prezidiju vrhovnega sovjeta, v kateri poudarja, da bodo jugoslovanski narodi ohranili spomin na ljubljenega tovariša Kalinina prav tako živo kot sovjetski narodi, ker so moške njegove vrste služili kot vzor v najtežjih dneh njihove borbe za svobodo in socialni napredek. Spomin na Kalinina bo dajal našim narodom pobudo pri njihovem delu za napredek naše ljudske države.

Crnogorski ministri predsednik je poslal brzojavko generalisimu Stalinu, v kateri poudarja, da je Kalinina smrt ne samo velika izguba za Sovjetsko zvezo, ampak tudi za delo vseh osvobodilnih narodov, ki se borijo za svobodo in pravičnejše odnose med narodi. Kalinina smrt je posebno težak udarec za jugoslovanske narode, ki so v skupni borbi z Rdečo armado in po zaslugi nesebične podpore Sovjetske zveze, dosegli resnično svobodo in neodvisnost.

Osnovni odbor Antifašistične fronte žena Jugoslavije je poslal sožalno pismo, v kateri izraža čustva globoke simpatije prezidiju vrhovnega sovjeta, poudarjajoč, da je bil Kalinina eden izmed najboljših prvotincev za mir in demokracijo.

KRATKE VESTI

Teheran, 6. AFP — Angleška parlamentarna misija je prispela v Abadan v Iran, da bi uredila vprašanje stavke v rafinerijah nafte. Na zahtevo ministrskega predstavnika Gavama je bila stavka prekinjena, toda bistveno sporno vprašanje ni še rešeno.

Z odkritosrčnostjo pred mirovno konferenco

Za lani, ko je morala Jugoslavija pristati na Morgantovo črto, smo slutili, da se za tem skriva več kakor samo vojaška potreba po trišdesetih luki in čestni zvezi z Avstrijo. To bi bilo anglo-amerikanci lahko imeli, ne da bi bilo treba spraviti del Primorske neposredno pod njihovo vojaško upravo. Za to svrhu bi zadoščevalo, ako bi imeli v svojih rokah prosto luko in zagotovilo proste uporabe ceste Trst-Predil-Avstrija.

To je bila samo pretežva. Hoteli so imeti upravo dela Julijske krajine iz političnih razlogov, ki so bili jasni od prvega dne. Zato smo tudi Slovenci in z nami oni demokratični Italijani, ki so se resnično borili proti fašizmu, imeli zasedbo tega ozemlja, kot pravo zasebno po vojaški sili, ki je bila sicer formalno zavezniška.

Iz vsega delovanja te uprave in iz vseh njenih odredb se vidi, da ne samo ni imela ta uprava namena popraviti krivice, ki ji jih je Italija in pozneje fašistična Italija napravila našemu narodu, temveč, da je odkrito podpirala reakcionarne Italijane in popustljiva proti kolaboracionistom.

Navajamo samo razpust enarodne zaklence, eljudskih sodišč, seboj na odzvem oblasti osvobodilnim svetom in imenovanjem novih pokrajinskih in mestnih svetov.

Odrboda o osebnih izkazih je bila tudi skrajno nepravilna, ker je na eni strani priznavala Italijanom, ki so bili premeščeni po letu 1918, v te kraje, pravico do osebnih izkazov iz kategorije prišolnih, medtem ko onim, ki so bili premeščeni zapustiti svojo rodno deželo ali pa so bili celo neposredno nasilno izgnani, ni priznavala pristojnosti, temveč jih imela za tujce. (Mislamo, da jih majo še celo za nadležne tujce).

Serno v eni od edinstvenih naših nekega ugodnega za nas. Predvidno je bila namreč možnost, da lahko tudi neitalijanski državljani postanejo državni namestniki v tej coni. Pozneje so pa se to prekleli. Ne moremo namreč vseh krivic, vendar je bila ena izmed najhujših ustanovitve civilne policije, ki je sestavljena največ iz prišolcev iz starih provinc Italije, ki so bili v Italiji dobro izurjeni v preganjanju demokratičnih elementov in Slovanov.

V skladu a to krajevno politiko vojaške uprave je znanja politika Združenih držav in Britanije glede Primorske in Trsta. Zakaži se kot veliki zagovornici narodnostnega načela, katerega pa zagovarjala samo, kadar gre njim v račun.

Anglo-Amerikancem gre v račun pridobiti Italijo, ker jo nameravajo uporabiti kot predstražo proti demokratičnim vzhodnim evropskim državam. Zato menijo, da je za Trst narodnostno načelo edino merodajno, za južno Tirolsko pa se jim zdi »primerno« gospodarsko načelo. Za pripadnost Tirolske Italiji je odločujoče, da so tam nekatere električne vodne centrale, medtem ko je za pripadnost Trsta odločujoče, da je večina prebivalstva v samem mestu italijanska. Pri italijanskih kolonijah, kjer so Britanci posebno zainteresirani, in si ne želijo, da bi Italija imela potovanja v Afriki, pa naj bi bila od-

ločujoča dana obljuba prebivalstvu Cirenaike.

Vsi gospodarski vidiki govorijo za to, da je Primorska nedeljiva in da mora biti del svojega naravnega zaledja. V Trstu je bilo razmerje po ljudskem šteju 1. 1910, 118.959 oseb z italijanskim obsevnim jezikom in 59.319 s slovenskim. Razmerje je bilo takrat 2 proti 1. Kar se je zgodilo po 1. 1918 z nasilnim raznarodovanjem, izgnanjem, premeščanjem in »evazanjem iz starih provinc Italije« moremo priznati, ker smo se 25 let proti temu borili. Negleda na to pa ni niti danes razmerje 10 proti 1, kakor je to dejal v svojem zadnjem govoru zunanji minister Bevin. Pri »akovali smo, da bo vsaj o samih dejstvih govorili resnice.

Zunanji minister Bevin je svojčas predlagal, naj položijo zunanji ministri odprte karte na mizo. Ako je to predlagal, bi moral tudi kot prvi to storiti. Potem pa ne bi smel govoriti, da mora ostati Trst Italiji zaradi tega, ker ne more pristati na to, da bi prišlo pod tujo oblast 500.000 Italijanov, temveč bi moral reči, da ne sme pristati na to, ker si Britanija želi imeti neposredno svojo pot do jadranskega morja, od Jadrana, da od tam, pošljuje se Avstriji in Podonavju, zabije klin med južnoslovenske države in Sovjetsko zvezo. Moral bi tudi reči, da žrtvuje nad 100.000 Tirolcev, ker si želi zagotoviti naklonjenost Italije in jo pridobiti kot zavezno in predstražo »zapadnega evropskega bloka«.

Churchill je nekdo dejal, da bo dal Italiji korenje in palico, kakor bo pa potrebno. Ali ma sedaj Bevin Trst in del Primorja, ter južno Tirolsko za korenje, katero je treba dati Italiji, da jo privleče na Anglijo. Glede kolonij se pa zdi, da namerava uporabiti palice.

Angleška igra se ponavlja kakor po prvi svetovni vojni, ko so kmalu po podpisu mirovnih pogodb začeli podpirati Nemčijo, ker so se bili premeščeni Francije. Ta politika je pripeljala do »Münchena« in do druge svetovne vojne. Danes se igra ponavlja, — začeli so jo v Italiji, ker se bojijo močnejše Sovjetske zveze. Ali bo tudi pripeljala do vojne? Na to ne moremo dati sedaj odgovora, pač pa so govori Byrnesa in Bevinu malo koristili stvari miru in konferenci zunanjih ministrov, ki bo v kratkem v Parizu.

Jugoslovani se nismo seboj borili za koristi kakšne koli države, temveč za svoj lastni obet in osvoboditev naših bratov, ki so ostali izven meja zaradi krivičnih mlavrnih pogodb po prvi svetovni vojni.

Največja krivica primorskemu ljudstvu pa je popolno ignoriranje naše nadčloveške borbe, naših težkih, breznegelnih, nikdar nadomeščenih žrtev. Ob takem gledanju, kjer vese drugo več velja kakor pa zgubljena človeška življenja je umljivo, da ušlošeno ljudstvo ne more razumeti takega postopanja. Vendar pa je naš človek odločen in prepričan, da bo zmagala stvar pravice. Tudi v preteklosti je glas naše pravilne borbe težko in počasi privedl v svet.

Primorci polagajo odprto svoje karte na mizo: vsa Primorska Jugoslaviji, to je stvar zavezništva, pravice in miru.

Dr. K. C.

Primorsko ljudstvo odklanja škofa Santina in Margottija

In spet mati iz Vrtojbe

In spet se je oglašala mati dveh otrok iz Vrtojbe, Jozefa Hlede, ki je napisala goriskemu nadškofu, da tudi letos njena otroka ne bosta birmana, ker neče, da bi ju birmal on, ki ne prizna »enobnih pravice nam Slovincem in ki brani »italijanstvo Julijske krajine«. Kot mati, ki sem sledila š

